

Getting rid out of the disadvantages caused by the technical backwardness of agriculture should involve government financial support that will provide incentives to purchases of domestically produced equipment. This will help to form strong technological base for agricultural producers and stimulate Ukrainian producers of equipment.

The conducted research shows that uncertainty in agrarian government policy leads to limitation of long term investments in reconstruction of old equipment and renovation of technological equipment in general.

At the same time it is proved that proposition of the government authorities related to the cutting out of tax privileges of VAT reimbursement for agricultural producers is not justified because this is the only one support for the development of crop production in our days.

Recently several representatives of agricultural producers initiated appearance of the official notes expressing concerns about canceling of VAT privilege. These notes contains economically proved argues to stop the process of cancelation this privilege.

Thus, the proposed draft Law of Ukraine on amendments to the Tax Code of Ukraine related with the reform of the fixed agricultural tax and the revision of the exemptions in payment of value added tax, as well as cancelation of privileges in net income tax for agricultural producers are proved as the propositions without economic justification.

УДК: 331.552.4 (1-22):37.014.6 (477)

Данилова О.А.,
к.е.н., ст.. викл. кафедри економіки
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ НА СЕЛІ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

***Анотація.** Досліджено статеві-віковий склад сільського населення України. Охарактеризовано тенденції у кількісних змінах працездатного населення села. Проаналізовано динаміку і основні тенденції продуктивності праці у сільському господарстві за останні десять років. Відображено роль господарств населення у формуванні вартості валової продукції сільського господарства України. Проаналізовано освітній рівень голів домогосподарств. Запропоновано шляхи і методи підвищення освітньо-професійного рівня членів господарств населення на селі: проведення систематичних тренінгів та консультацій; відвідування практичних семінарів та виставок; періодичне навчання на курсах.*

***Ключові слова:** трудові ресурси, трудовий потенціал, господарства населення, продуктивність праці.*

Постановка проблеми: Зростання продуктивності праці в еволюційному розвитку людства і економіці світу є важливим, якщо не сказати головним, рушійним механізмом, який веде до постійного удосконалення і покращення якості життя суспільства.

Але на сьогоднішній день вирішити цю проблему не можливо без врахування фактору якості використовуваних у процесі виробництва трудових ресурсів. Сучасні технології у сільському господарстві вимагають задіяння висококваліфікованих професійних кадрів, їхнього постійного навчання і підвищення кваліфікації.

Ще одна причина, що змусила нас звернутися до цієї теми, пов'язана з тим, що у 2011 р. господарства населення забезпечили 48,2% від загальної кількості всієї виробленої продукції у сільському господарстві. Тобто майже половина продукції аграрного сектору економіки виробляється людьми, які не мають належної фахової та інформаційної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Проблема підвищення ефективності використання трудових ресурсів і зменшення рівня безробіття на селі знаходить своє відображення на сторінках наукових досліджень багатьох вчених і фахівців-практиків, зокрема В. Андрійчук, Гаврилюк, Л, В.Терещенко, М.Малік, Наумов О. В своїх працях вони наголошують на тому, що підвищення продуктивності праці у сільському господарстві України на сьогоднішній момент є явищем тимчасовим, нестійким. Проблеми безробіття, відсутність державних програм розвитку сільських територій стануть причиною глобальних проблем у цій галузі економіки, якщо сьогодні не буде вижито кардинальних дієвих заходів.

Формулювання цілей статті: метою нашого дослідження є аналіз освітнього рівня трудових ресурсів та результатів їхньої діяльності на прикладі сільських домогосподарств.

Виклад основного матеріалу: На сьогодні сільськогосподарське виробництво опинилося в такій ситуації, коли подальше нарощування обсягів його виробництва залежить певною мірою не тільки від забезпеченості матеріальними та грошовими ресурсами, а й від ефективності і якості наявних трудових ресурсів. Опоненти можуть заперечити, що сьогоднішній рівень продуктивності праці – один з показників ефективності використання трудових ресурсів – і так перевищив рівень 2000 р. більше, ніж у шість разів. (рис. 1).

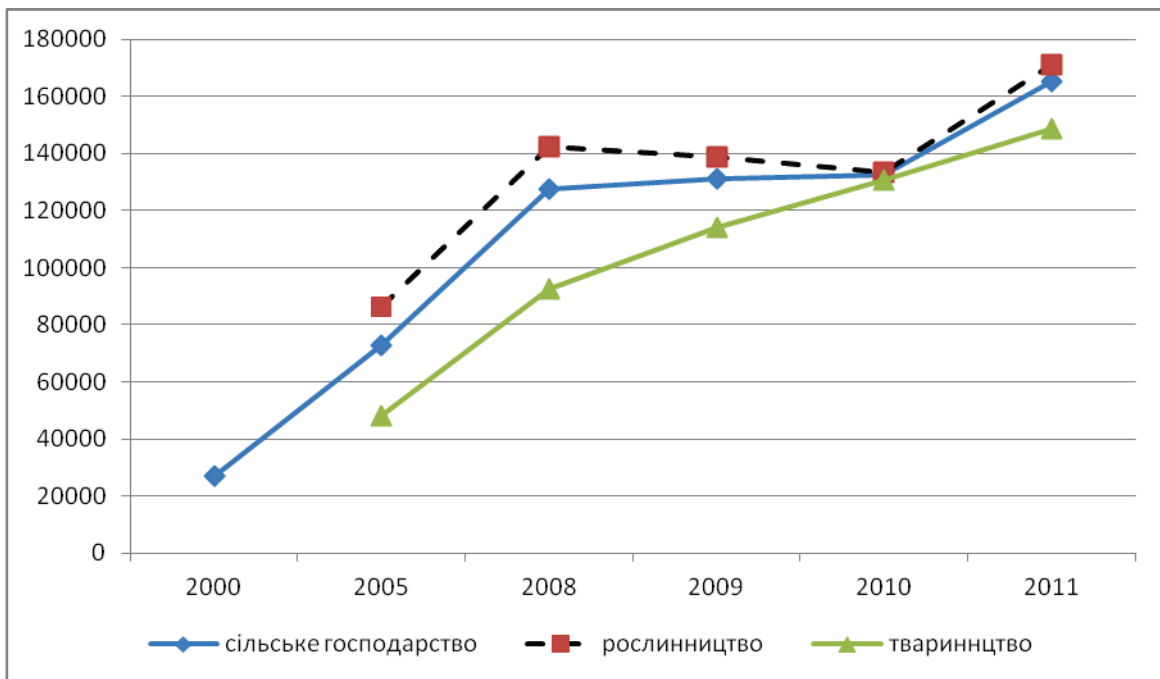

Рис. 1. Динаміка продуктивності праці у сільському господарстві України.

При цьому кількість працівників, задіяних у сільському господарстві зменшилася на 15%, вартість валової продукції у порівнювальних цінах збільшилася на 30%, тобто трудовий потенціал села використовується більш, ніж ефективно.

Проте, як зазначає Є.О. Ланченко та В.А. Ткачук, більшість вчених і акцентує свою увагу саме на економічних показниках використання трудових ресурсів села, недостатньо уваги приділяючи питанням зайнятості та прихованого безробіття на селі та збереження трудового потенціалу на селі.

Адже це лише перспектива часу, коли гостро та нагально стане проблема наявності трудових ресурсів на селі, як складової виробничого потенціалу сільського господарства. Підтвердженням такого припущення є аналіз динаміки чисельності сільського населення України (табл. 1).

Динаміка і структура сільського населення України (тис.чол.)

Показники	2002 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2012 р. у % до 2002 р.
1 Сільське населення всього,	15950,2	14779,2	14631,8	14513,4	14412,2	14328,0	89,8
у т.ч. чоловіки	7412,7	6899,3	6835,2	6789,2	6754,0	6727,9	90,8
жінки	8537,5	7879,9	7796,6	7724,2	7658,2	7600,1	89,0
2. Частка сільського населення, %	33,1	32,0	31,8	31,7	31,6	31,5	-1,6
3. Сільське населення у віці 16-59 років	8574,7	8660,4	8633,2	8584,9	8558,3	8526,5	99,4
4. Частка сільського населення у віці 16-59 років від загальної кількості сільського населення	53,8	58,6	59,0	59,1	59,4	59,5	5,7

За останні десять років сільське населення України зменшилося на 10,2%. При цьому знизилася і частка сільського населення від загального населення країни на 1,6%. Шляхом проведення нехитрих підрахунків можна встановити, що наприкінці ХХІ століття може повністю зникнути таке поняття як сільське населення і трудові ресурси села.

Тому на сьогодні важливим завданням у вирішенні продовольчої безпеки країни, підвищенні конкурентоздатності продукції та зменшенні соціально-економічної напруги на селі є забезпечення працездатного населення у віці від 16 до 59 років, яке становить близько 60% всього сільського населення країни, робочими місцями, темпи створення яких не задовольняють вимоги сучасного сільського ринку праці.

Проведення аграрної та земельної реформ наприкінці минулого століття стало причиною диференціації сільськогосподарських підприємств за формами власності та їх видами. Утворилася велика кількість фермерських господарств і сільськогосподарських кооперативів, але в нашому дослідженні ми звернули

увагу на господарства населення, які на сьогоднішній є основними робочими місцями для більшості жителів села та виступають активним учасником на ринку сільськогосподарської продукції, про що свідчать показники таблиці 2.

Таблиця 2

Питома вага господарств населення у структурі виробництва валової продукції сільського господарства (%)

Показники	2000 р.	2005р.	2008 р.	2009р.	2010 р.	2011 р.	2012 р. +/- до 2000 р.
Валова продукція, всього	61,6	59,5	49,7	51,4	51,7	48,2	-13,4
У т.ч. продукція рослинництва	50,7	51,4	42,0	45,1	46,4	43,3	-7,4
Продукція тваринництва	79,0	73,8	65,6	63,3	51,2	59,4	-19,6

Порівнюючи дані попередньої таблиці з показниками таблиці 3, на поверхню впливає протиріччя, яке можна сформулювати так: майже половину валової продукції сільського господарства виробляють трудові ресурси, **рівнем освіти переважної більшості яких є повна загальна середня освіта на базі 11 класів.** Тобто ніякими фаховими знаннями у галузі сільського господарства робітники домогосподарств не володіють, а ведуть свою діяльність «старими дідівськими способами».

Серед економічно активного населення сіл найбільшу питому вагу займають зайняті в домогосподарстві – 40%, серед яких, доречі, домінують є група населення у найбільш працездатному віці - 20-54 років. Серед професійних груп найбільшу частку зневірених у пошуках роботи становлять особи з найнижчим рівнем кваліфікації - фахівці найпростіших професій, ті, хто раніше не працювали - 54%.

Освітній рівень голів сільськогосподарських домогосподарств

Показники	2005 р.	2007р.	2008 р.	2009р.	2010 р.	2011 р.	2012 р. +/- до 2000 р.
Повна вища	8,2	8,6	7,9	8,1	8,2	8,1	-0,1
- чоловіки	5,5	6,1	6,0	6,3	6,7	6,1	0,6
- жінки							
Базова вища	3,1	2,3	2,6	2,5	3,8	2,2	-0,9
- чоловіки	3,6	2,8	3,1	2,0	2,3	2,1	-1,5
- жінки							
Неповна вища	6,9	7,2	7,3	10,1	9,0	8,9	2
- чоловіки	6,9	8,8	7,0	9,4	9,2	10,9	4
- жінки							
Повна загальна середня							
- чоловіки	41,8	48,1	50,5	48,3	50,7	54,0	12,2
- жінки	24,9	31,5	32,2	35,7	36,0	37,0	12,1
Базова загальна середня							
- чоловіки	24,6	21,4	20,6	20,2	19,7	18,7	-5,9
- жінки	22,7	22,5	24,7	22,2	21,2	21,9	-0,8
Початкова загальна							
- чоловіки	14,2	11,5	10,2	10,2	8,1	7,6	-6,6
- жінки	30,7	24,4	23,8	21,3	22,1	19,5	-11,2
Не мають початкової освіти							
- чоловіки	1,0	0,8	0,8	0,5	0,4	0,4	-0,6
- жінки	4,9	3,0	2,4	2,4	1,9	2,1	-2,8
Неписьменні							
- чоловіки	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1
- жінки	0,8	0,9	0,8	0,7	0,6	0,4	-0,4

Висновки і пропозиції: XXI століття називають століттям інформаційних технологій. Ось чому саме зараз актуальним є питання забезпечення всіх трудових ресурсів сільського господарства взагалі та голів і членів господарств населення зокрема якісними професійними знаннями у виробництві продукції рослинництва і тваринництва шляхом проведення стаціонарних короткострокових тематичних курсів, тренінгів, виїзних практичних демонстрацій безпосередньо на виробництві, виставок, курсів підвищення кваліфікації, які повинні носити систематичний і масштабний характер.

Доцільно проводити своєрідні фахові «лікбези» не тільки для працівників сільськогосподарських підприємств, а й для членів сільських домогосподарств, розширюючи їхній професійний світогляд і цим самим змінюючи їхнє ставлення до результатів своєї праці.

Необхідно ширше використовувати практику проведення інформаційно-теоретичних семінарів, на яких би відбувалося знайомство селян з останніми дослідженнями і здобутками у галузі сільського господарства. Усе це разом могло б стати запорукою вирішення низки соціально-економічних питань:

- підвищення якості трудових ресурсів села;
- зниження рівня безробіття;
- нарощування обсягів виробництва продукції сільського господарства;
- підвищення її якості і конкурентоспроможності;
- зростання прибутковості і дохідності господарств населення;

Література:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. - К.: КНЕУ, 2002. - С.218-238;
2. Гаврилюк Л.А. Трудові ресурси і соціально-трудові процеси в економічній системі ринку аграрної праці // Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету, 2009, № 63 ч.2, С.142-149
3. Наумова О. Вдосконалення організації інноваційної діяльності персоналу в контексті підвищення конкурентоспроможності підприємства // Україна: аспекти праці, 2010, № 4, С.47-51
4. Статистичний щорічник «Сільське господарство України» за 2011 рік / Держкомстат України, - К.- 2012. – 391с.
5. Ланченко Є.О., Ткачук В.А.. Стан використання трудових ресурсів села в сільському господарстві: соціальні проблеми.

Аннотація. Исследован возрастно-половой состав сельского населения Украины. Дана характеристика тенденций в количественных изменениях трудоспособного населения. Проанализирована динамика и основные тенденции продуктивности труда в сельском хозяйстве за последние десять лет. Отображена роль хозяйств населения в формировании

валовой продукции сельского хозяйства Украины. Проанализирован уровень образования глав хозяйств населения. Предложены пути и методы повышения образовательного и профессионального уровня членов хозяйств населения в селах: проведение систематических тренингов и консультаций; посещение практических семинаров и выставок; периодическое обучение на курсах.

Ключевые слова: трудовые ресурсы, трудовой потенциал, хозяйства населения, продуктивность труда.

Summary. Investigated sex and age structure of the rural population of Ukraine. The characteristic trends in quantitative changes in the working population of the village. The dynamics and key trends in labor productivity in agriculture over the past decade. Displaying the role of households in the formation of the gross value of agricultural production in Ukraine. Analysis of educational level heads of households. The ways and methods to improve the educational and professional level of the members of households in rural areas: conducting regular trainings and consultations, visiting exhibitions and workshops, periodic training courses.

Keywords: Manpower, the employment potential, households, labor productivity.

УДК 338.43.01:334.758.4

Данкевич А.Є.

д.е.н., старший науковий співробітник

Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки" УААН

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ХОЛДИНГІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Досліджено організаційно-економічний механізм побудови агрохолдингів. Проаналізовано діяльність холдингів в аграрному секторі економіки. Висвітлено переваги й недоліки інтегрованих структур та науково обґрунтовано пропозиції щодо перспектив їх подальшого розвитку.

Ключові слова: інтеграція, корпоратизація, агрохолдинг, організаційна система господарювання.

Постановка проблеми. В умовах зростаючого попиту на продукти харчування у світі в сільському господарстві України розпочалися процеси концентрації капіталів та формування на цій основі агрохолдингів. Дані процеси не мали широкого розголосу. Формування інтегрованих структур відбувалось еволюційно і у значній мірі було обумовлено відновленням порушених міжгалузевих зв'язків. Ініціаторами створення інтегрованих структур як правило є переробні підприємства. Такі об'єднання охоплюють весь цикл виробництва і відзначаються цілеспрямованим відтворенням галузі на новій технологічній, організаційній і економічній основі.